

Savet evropske unije

Brisel, 17. decembar 2003 (OR. en)

Interni registarski broj: 2002/0043 (CNS)

14994/03

MIGR 101

PRAVNA AKTA I DRUGA DOKUMENTA

Predmet: Direktiva Saveta o boravišnim dozvolama koje se izdaju državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili su učestvovali u ilegalnoj imigraciji, a saraduju sa nadležnim organima

DIREKTIVA SAVETA 2003/ /EZ

o boravišnim dozvolama koje se izdaju državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili su učestvovali u ilegalnoj migraciji, a sarađuju sa nadležnim organima

SAVET EVROPSKE UNIJE,

Imajući u vidu Ugovor o osnivanju Evropske zajednice, a naročito tačku 3 člana 63 pomenutog dokumenta,

Imajući u vidu predlog Komisije,¹

Imajući u vidu Stav Evropskog parlamenta,²

Imajući u vidu Stav Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta,³

Nakon konsultacija sa Komitetom regija,

¹ SG C 126 E, 28.5.2002, str. 393

² Stav iznet 5. decembra 2002. (još uvek nije objavljen u Službenom glasniku)

³ SG C 221, 17.9.2002, str. 80

Budući da:

- (1) Utvrđivanje zajedničke imigracione politike, uključujući definisanje uslova ulaska i boravka za strance i mera za borbu protiv ilegalne imigracije, predstavlja konstitutivni element najvažnijeg cilja Evropske unije, a to je uspostavljanje oblasti u kojoj vladaju sloboda, bezbednost i pravda.
- (2) Na specijalnom sastanku koji je održan u Tampereu 15. i 16. oktobra 1999, Evropski savet izrazio je svoju odlučnost da se uhvati u koštac sa faktorima koji uzrokuju ilegalnu imigraciju, tako što će, na primer. delovanje usmeriti na one koji se bave trgovinom ljudima i ekonomskom eksploatacijom migranata. Članovi Saveta pozvali su države članice da usmere napore na otkrivanje i razbijanje kriminalnih mreža i zaštitu prava žrtava.
- (3) Indikacija za uvećanu zabrinutost koju ovaj problem izaziva na međunarodnom planu bilo je usvajanje Konvencije protiv transnacionalnog organizovanog kriminala od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, koja je kasnije dopunjena *Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima naročito ženama i decom* i *Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom*. Ove dokumente potpisale su Zajednica i petnaest država članica u decembru 2000.
- (4) Ova Direktiva ne utiče na zaštitu koja se nudi izbeglicama, korisnicima subsidijarne zaštite i osobama koje traže međunarodnu zaštitu prema međunarodnom pravu za izbeglice, niti utiče na druga dokumenta o ljudskim pravima.
- (5) Ova Direktiva ne utiče na druge mere kojima se štite žrtve, svedoci ili osobe koje su naročito podložne. Niti se njome umanjuju povlastice zemalja članica u pogledu davanja boravišnih dozvola usled humanitarnih ili drugih razloga.
- (6) Ova Direktiva poštuje osnovna prava i u skladu je sa principima koji su priznati Poveljom osnovnih prava Evropske unije i sličnim dokumentima.
- (7) Zemlje članice trebalo bi da primenjuju odredbe ove Direktive bez diskriminacije u pogledu pola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog porekla, genetskih karakteristika,

jezika, vere ili ubeđenja, političkih ili drugih uverenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, bogatstvu, rođenju, invaliditetu, starosnoj dobi ili seksualnoj orijentaciji.

- (8) Na evropskom nivou, Direktiva 2002/90/EC od 28. Novembra 2002, kojom se definiše omogućavanje ulaska, tranzita i boravka⁴ i Okvirna odluka Saveta 2002/629/JHA od 19. Jula 2002 o borbi protiv trgovine ljudima⁵ usvojene su kako bi se pojačala prevencija i opseg borbe protiv pomenutih prekršaja.
- (9) Ovom Direktivom se uvodi režim davanja boravišnih dozvola žrtvama trgovine ljudima ili, ukoliko država članica odluči da proširi opseg delovanja ove Direktive, državljanima trećih država koji su bili predmet aktivnosti kojima se omogućava ilegalna imigracija, a kojima boravišna dozvola predstavlja dovoljan podsticaj kako bi saradivali sa nadležnim organima gde se podrazumevaju i određeni uslovi kojima bi se ova lica štitila od zlostavljanja.
- (10) Kako bi se ovo postiglo, neophodno je uspostaviti kriterijume za izdavanje boravišnih dozvola, uslove za ostanak kao i za neobnavljanje i ukidanje boravišnih dozvola. Pravo boravka prema ovoj Direktivi uslovnog je karaktera.
- (11) Dotični državljani trećih država moraju biti obavešteni o mogućnosti dobijanja ovakve boravišne dozvole i dobiti dovoljno vremena da razmisle o svom položaju. Ovo bi trebalo da im pomogne da budu dobro informisani i shodno tome donesu odluku o tome da li žele ili ne žele da saraduju sa nadležnim organima, što mogu biti policija, tužilaštvo ili sudske vlasti (shodno riziku koji iz saradnje proizilazi), kako bi saradnja bila nesmetana, pa samim tim i efikasnija.
- (12) S obzirom na njihovu podložnost, državljanima trećih država trebalo bi obezbediti pomoć kakva se definiše ovom Direktivom. Ova pomoć trebalo bi da im omogući da se oporave i otrgnu se od uticaja počinitelaca prestupa. Medicinski tretman koji se obezbeđuje državljanima trećih država, a koja je pokrivena ovom Direktivom, takođe obuhvata, ukoliko je potrebno, i pomoć psihoterapeuta.

⁴ SG L 328, 5.12.2002, str. 17.

⁵ SG L203, 1.8.2002, str. 1.

- (13) Odluku o izdavanju boravišne dozvole sa trajanjem od najmanje šest meseci ili o njenom obnavljanju moraju da donose nadležni organi, koji razmatraju da li su ispunjeni bitni uslovi.
- (14) Ovu Direktivu trebalo bi primenjivati bez obzira na aktivnosti koje sprovode nadležni organi u svim relevantnim fazama postupka na nacionalnom nivou, a naročito tokom istrage određenog prestupa.
- (15) Zemlje članice trebalo bi da razmotre izdavanje boravišnih dozvola i po drugim osnovama, u skladu sa nacionalnom regulativom, za državljane trećih država koji su obuhvaćeni ovom Direktivom, ali ne ispunjavaju, ili više ne ispunjavaju, uslove koji su u njoj postavljeni, za članove njihovih porodica ili osobe koje se tretiraju kao da su članovi njihovih porodica.
- (16) Kako bi se omogućilo državljanima trećih država da steknu nezavisnost, a izbegao njihov povratak u kriminalnu mrežu, imaocima boravišne dozvole treba dozvoliti, prema uslovima koji su postavljeni ovom Direktivom, da imaju pristup tržištu rada i pohađaju profesionalne obuke i edukativne programe. Prilikom omogućavanja imaocima boravišne dozvole da pohađaju profesionalne treninge i edukativne programe, države članice bi trebalo naročito da obrate pažnju na očekivanu dužinu boravka.
- (17) Učešće državljana trećih država u programima i planovima koji već postoje ili je planirano njihovo uvođenje, trebalo bi da doprinese njihovoj reintegraciji u uobičajen društveni život.
- (18) Ukoliko državljanin treće države podnese zahtev za izdavanje neke druge vrste boravišne dozvole, država članica o tom zahtevu odlučuje u skladu sa uobičajenom nacionalnom regulativom vezanom za strance. Prilikom razmatranja ovakvih zahteva, država članica uzima u obzir činjenicu da je državljanin treće države o kome je reč dobio boravišnu dozvolu u skladu sa ovom Direktivom.
- (19) Zemlje članice bi u pogledu implementacije ove Direktive trebalo da dostave Komisiji informacije koje su utvrđene okvirom aktivnosti definisanih sa ciljem da se

prikupljaju i procesiraju statistički podaci koji spadaju u domen ministarstava pravde i unutrašnjih poslova.

- (20) Pošto cilj kakav je uvođenje boravišnih dozvola za državljane trećih država koji saraduju u borbi protiv trgovine ljudima ne može biti u dovoljnoj meri obezbeđen od strane države članice, te se s toga, usled samog opsega delovanja, može u većoj meri ispuniti u okviru Zajednice, Zajednica može usvojiti mere, u skladu sa principom subsidiarnosti definisanim u Članu 5 Ugovora. U skladu sa principom proporcionalnosti, koji je definisan u tom članu, ovom Direktivom se ne prekoračuje granica onoga što se neophodno mora učiniti kako bi se ostvario pomenuti cilj.
- (21) U skladu sa članovima 1 i 2 Protokola o položaju Velike Britanije i Irske, koji je pridružen Ugovoru o Evropskoj Uniji i Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice, a bez obzira na Član 4 pomenutog Protokola, ove države članice ne učestvuju u usvajanju ove Direktive i nisu njome obavezane niti se Direktiva na njih na bilo koji način odnosi.
- (22) U skladu sa članovima 1 i 2 Protokola o položaju Danske, koji je pridružen Ugovoru o Evropskoj Uniji i Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice, Danska ne učestvuje u usvajanju ove Direktive i nije njome obavezana niti se Direktiva na nju na bilo koji način odnosi.

USVOJIO JE OVU DIREKTIVU

POGLAVLJE I

Opšte odredbe

Član 1

Svrha

Svrha ove Direktive jeste da definiše uslove po kojima se izdaju boravišne dozvole ograničenog važenja, povezanog sa trajanjem relevantnih postupaka nacionalnog pravosuđa, državljanima trećih država koji saraduju u borbi protiv trgovine ljudima ili postupaka kojima se omogućava ilegalna imigracija.

Član 2

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

- (a) Termin „državljanima trećih država“ podrazumeva svaku osobu koja nije državljanin Unije u smislu Člana 17(1) Ugovora;
- (b) Termin „aktivnost kojom se omogućava ilegalna imigracija“ obuhvata slučajeve kakvi su oni na koje se odnose član 1 i 2 Direktive 2002/90/CE;
- (c) Termin „trgovina ljudima“ obuhvata slučajeve kakvi su oni na koje se odnose članovi 1,2 i 3 Okvirne odluke 2002/629/JHA;
- (d) Termin „mera kojom se sprovodi nalog za proterivanje“ podrazumeva bilo koju meru koju preduzima država članica kako bi sprovela odluku nadležnih organa kojom se nalaže proterivanje državljanina treće države;

- (e) Termin „boravišna dozvola“ podrazumeva svako ovlašćene koje je izdala država članica, kojom se državljaninu treće države koji ispunjava uslove postavljene u ovoj Direktivi dozvoljava da legalno ostane na njenoj teritoriji;
- (f) Termin „maloletnik bez pratnje“ podrazumeva svakog državljanina treće države koji je mlađi od osamnaest godina, koji pristiže na teritoriju zemlje članice bez pratnje odraslog lica koje je za njega odgovorno bilo zakonski ili običajno, i koristi se sve dok takva osoba ne pređe na staranje odraslog lica, ili se odnosi na maloletnike koji su ostali bez pratnje nakon što su ušli na teritoriju zemlje članice.

Član 3

Opseg

1. Zemlje članice primenjuju ovu Direktivu na državljane trećih država koji su, ili su bili žrtve prestupa vezanih za trgovinu ljudima, čak i ako su ilegalno ušli na teritoriju zemlje članice.
2. Zemlje članice mogu primenjivati ovu Direktivu na državljane treće države koji su bili predmet aktivnosti kojima se omogućava ilegalna imigracija.
3. Ova Direktiva primenjivaće se na državljane trećih država koji su postali zakonski punoletni prema zakonima određene zemlje članice.

Izuzetno od odredaba, države članice mogu odlučiti da ovu Direktivu primenjuju i na maloletna lica, shodno uslovima koje propisuju nacionalni zakoni.

Član 4

Povoljnije odredbe

Ova Direktiva neće sprečavati zemlje članice da usvoje ili zadrže povoljnije odredbe umesto odredaba koje su sadržane u ovoj Direktivi.

POGLAVLJE II

Procedura za izdavanje boravišne dozvole

Član 5

Informacije koje se daju dotičnom državljaninu treće države

Kada nadležne vlasti države članice smatraju da državljanin treće države spada u opseg ove Direktive, one će dotičnu osobu obavestiti o mogućnostima koje se ovom Direktivom nude.

Države članice takođe mogu odlučiti da ovakve informacije mogu pružati i nevladine organizacije ili udruženja koja su posebno za to imenovana od strane dotične države članice.

Član 6

Period za razmišljanje

1. Države članice će se postarati da državljanima trećih država obezbede period za razmišljanje kako bi im omogućili da se oporave i otrgnu od uticaja počinitelaca prestupa kako bi mogli da donesu informisanu odluku o tome da li žele da sarađuju sa nadležnim organima.

Trajanje i početak perioda definisanog u prvom podstavu, određuju se u skladu sa nacionalnom regulativom.

2. Tokom perioda za razmišljanje i dok čekaju odluku nadležnih vlasti, dotični državljani trećih država imajuće pristup tretmanu na koji se odnosi Član 7 i tada se protiv njih ne može izdati nalog za proterivanje.
3. Period za razmišljanje ne donosi nikakvo boravišno pravo u okviru ove Direktive.
4. Država članica može u svako doba prekinuti period za razmišljanje ukoliko su nadležni organi utvrdili da je dotična osoba aktivno, svojevolsjno i na sopstvenu inicijativu

obnovila kontakt sa počinocima prestupa na koje se odnosi Član 2 (b) i (c), ili iz razloga koji se odnose na javnu politiku i zaštitu nacionalne bezbednosti.

Član 7

Tretman koji se omogućava pre izdavanja boravišne dozvole

1. Države članice se staraju da se dotičnim državljanima trećih država koji nemaju dovoljna finansijska sredstva obezbedi životni standard koji obezbeđuje njihov opstanak i pristup hitnoj zdravstvenoj zaštiti. One će se starati za potrebe onih najugroženijih, uključujući ovde, tamo gde je shodno i ukoliko je omogućeno nacionalnom regulativom, i psihološku pomoć.
2. Države članice će voditi računa o bezbednosti i zaštiti potreba dotičnih državljana trećih država prilikom primene ove Direktive, u skladu sa nacionalnim zakonima.
3. Države članice će shodno potrebama obezbediti dotičnim državljanima trećih država usluge pisanog i usmenog prevođenja.
4. Države članice mogu dotičnim državljanima trećih država pružiti i besplatnu pravnu pomoć, ukoliko je takva praksa uspostavljena nacionalnom regulativom i pod uslovima koje ona propisuje.

Član 8

Izdavanje i obnova boravišne dozvole

1. Nakon isteka perioda za razmišljanje, ili ranije ukoliko nadležni organi ocene da dotični državljanin/državljanica treće države već ispunjava kriterijum iz podstava (b), države članice će razmotriti:
 - (a) Mogućnosti koje se pružaju ukoliko se njegov/njen boravak na teritoriji produži do kraja istrage ili sudskog procesa, i
 - (b) Da li je on/ona pokazao/la jasnu nameru da sarađuje i

- (c) Da li je on/ona prekinuo//la svaki odnos sa onima koji su osumnjičeni za delatnosti koje mogu spadati u prestupe na koje se odnosi Član 2 (b) i (c).
2. Radi izdavanja boravišne dozvole, a bez obzira na razloge koji se odnose na javnu politiku i zaštitu nacionalne bezbednosti, zahteva se ispunjavanje uslova propisanih Članom 1.
 3. Bez obzira na odredbe o ukidanju sadržane u Članu 14, boravišna dozvola važi najmanje šest meseci. Ona će biti obnovljena ukoliko uslovi propisani Članom 2 i dalje ostanu zadovoljeni.

POGLAVLJE III

Tretman prema imaocima boravišne dozvole

Član 9

Tretman koji se omogućava nakon izdavanja boravišne dozvole

1. Države članice će obezbediti da imaoci dozvole za boravak koji ne poseduju dovoljna finansijska sredstva dobiju barem podjednak tretman kao što je onaj definisan u Članu 7.
2. Države članice će obezbediti neophodnu medicinsku ili drugu pomoć dotičnim državljanima trećih država, koji ne poseduju dovoljna sredstva i imaju posebne potrebe, kao što su to trudnice, osobe sa invaliditetom ili žrtve seksualnog nasilja ili druge vrste nasilja i, ukoliko se zemlje članice odluče da pribegnu mogućnosti koja je data u Članu 3(3), maloletnici.

Član 10

Maloletnici

Ukoliko države članice pribegnu mogućnosti datoj u Članu 3(3), primenjuju se sledeće odredbe:

- (a) Države članice vodiće računa o najboljim interesima deteta prilikom primene ove Direktive. Postaraće se da procedura bude primerena uzrastu i zrelosti deteta. Naročito,

ukoliko smatraju da je to u najboljem interesu deteta, mogu produžiti period za razmišljanje.

- (b) Države članice će se postarati da maloletnici imaju pristup sistemu obrazovanja pod istim uslovima kao i njihovi državljani. Države članice mogu odrediti da se ovaj pristup mora ograničiti na javni obrazovni sistem.
- (c) U slučaju državljana trećih država koji su maloletnici bez pratnje, države članice će preduzeti neophodne korake kako bi se utvrdio njihov identitet, nacionalnost i činjenica da su bez pratnje. Učiniće sve što je u njihovoj moći da lociraju njihove porodice što je pre moguće i preduzeti neophodne korake kako bi im smesta obezbedile pravnog zastupnika, uključujući i zastupnike u krivičnim procesima, ukoliko je neophodno, u skladu sa nacionalnim pravom.

Član 11

Rad, profesionalna obuka i edukativni programi

1. Države članice će definisati pravila prema kojima imao ci boravišnih dozvola mogu imati pristup tržištu rada, profesionalnim obukama i edukativnim programima.

Ovaj pristup biće ograničen na vreme trajanja boravišne dozvole.

2. Uslove i procedure za dobijanje pristupa tržištu rada, profesionalnim obukama i edukativnim programima utvrdiće, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, nadležni organi.

Član 12

Programi i planovi za državljane trećih država

1. Dotičnim državljanima trećih država biće omogućen pristup postojećim programima i planovima, u organizaciji država članova, nevladinih organizacija ili udruženjima koji imaju poseban dogovor sa državama članicama, a koji za cilj imaju povratak uobičajenom društvenom životu, uključujući, kada je potrebno, i kurseve čija je namena

poboljšanje njihovih profesionalnih veština, ili pripreme za povratak, uz pomoć, u zemlju porekla.

Države članice mogu organizovati specifične programe i planove namenjene dotičnim državljanima trećih država.

2. Kada država članica odluči da uvede ili primeni programe i planove o kojima govori Stav 1, ona može učiniti da učestvovanje u pomenutim programima i planovima bude uslov za dobijanje ili produženje boravišne dozvole.

POGLAVLJE IV

Neobnavljanje i ukidanje

Član 13

Neobnavljanje

1. Boravišna dozvola izdata na osnovu ove Direktive neće biti obnovljena ukoliko uslovi propisani u Članu 8(2) prestanu da budu zadovoljeni ili kada je odlukom nadležnih organa prekinut relevantni postupak.
2. Kada boravišna dozvola izdata na osnovu ove Direktive istekne, primenjuje se uobičajena regulativa vezana za strance.

Član 14

Ukidanje

Boravišna dozvola može se ukinuti u bilo kom trenutku ukoliko uslovi nisu više zadovoljeni.

Naročito, boravišna dozvola može se ukinuti u sledećim slučajevima:

- (a) Ukoliko imalac dozvole aktivno, svojevolejno i na sopstvenu inicijativu obnovi kontakt sa počiniocima prestupa na koje se odnosi Član 2 (b) i (c), ili
- (b) Ukoliko nadležni organ smatra da se žrtva služi prevarama u procesu saradnje ili da su njene tvrdnje lažne ili nepravedne, ili

- (c) Iz razloga vezanih za javnu politiku i zaštitu nacionalne bezbednosti, ili
- (d) Kada žrtva prekine saradnju, ili
- (e) Kada nadležni organi odluče da prekinu proces.

POGLAVLJE V

Završne odredbe

Član 15

Zaštitna klauzula

Ova Direktiva primenjivaće se bez obzira na specifične nacionalne propise koji se odnose na zaštitu žrtava i svedoka.

Član 16

Izveštaj

1. Najkasnije _____,⁶ Komisija će Evropskom parlamentu i Savetu podneti izveštaj o primeni ove Direktive u državama članicama i predložiti sve neophodne amandmane. Države članice šalju Komisiji sve informacije koje su bitne za izradu ovog izveštaja.
2. Nakon predstavljanja izveštaja o kome govori Stav 1, Komisija će Evropski parlament i Savet izveštavati o primeni ove Direktive u državama članicama najmanje jednom u tri godine.

Član 17

Prenos

Države članice će doneti zakone, propise i administrativne odredbe neophodne radi usklađivanja sa Direktivom najkasnije _____.⁷ One će smesta o tome odmah obavestiti Komisiju.

⁶ Četiri godine nakon stupanja na snagu ove Direktive.

Kada države članice usvoje ove mere, one će sadržati reference na ovu Direktivu ili će kada budu službeno objavljene biti praćene takvim referencama. Metod davanja ovakvih navoda određuje država članica.

Član 18

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom glasniku Evropske unije.

Član 19

Adresati

Ova Direktiva namenjena je državama članicama u skladu sa Ugovorom o osnivanju Evropske zajednice.

U ime Saveta

Predsednik

⁷ Dve godine nakon stupanja na snagu ove Direktive.